

Pregled razstav v šolskem letu 2020/21

Tipkopisi dr. Jake Bonča

Ob začetku novega šolskega leta smo v Kregarjevem in Meršolovem atriju postavili na ogled razstavo Tipkopisi dr. Jake Bonča, sicer profesorja na Fakulteti za arhitekturo, ki pri svojem ustvarjalnem delu združuje abstraktno, nepredstavno izražanje, tipografijo in sodobno glasbo, ki temelji na matematiki. Njegovo delo uvrščamo na področje geometrične abstrakcije, ki v likovnih delih vzame geometrijo kot stroj in zgradbo ter hkrati tudi za končni rezultat. V Kregarjevem atriju je bila na ogled serija izometričnih tiskov Kavalir – 108 kock v kavalirski projekciji, ki je leta 2018 dobila nagrado v obliki razstave v Galeriji Akademije likovnih umetnost v Gdańsku (Gdynia, Poland, 2019 – zaradi koronavirusa je bila razstava prestavljena) in Priznanje za dosežke na področju vizualne kulture na 7. mednarodnem festivalu likovnih umetnosti Kranj – ZDSLU. V Meršolovem atriju je postavil na ogled starejša dela formata 50 x 70 cm. Pred Kregarjevim atrijem pa je bilo razstavljenih tudi nekaj del nagrajenega cikla z 8. mednarodnega festivala likovnih umetnosti, **Črno in belo**, (Kranj, 2019), ki so ga pod njegovim mentorstvom ustvarili študenti arhitekture Nika Curk (tudi alumna Škofijske klasične gimnazija), Sara Remec in Andraž Žmuc.

Na odprtju razstave je obiskovalcem predstavil svoje ustvarjalno delo, in sicer je dejal, da je s takšnim likovnim izražanjem začel, še preden so računalniki postali dostopni, delo z računalnikom pa je simuliral tako, da je sam razmišljal kot računalnik. Matematično gledano so vzorci izometrične preslikave v ravnini; to so ponavljanje, premik, zasuk – vrtež, zrcaljenje – več vrst, povečevanje in pomanjševanje ... Izhodišče njegovega ustvarjanja je vprašanje, zakaj bi vedno znova risal oblike, ki se v delu stalno ponavljajo – lahko jih v kakšnem risarskem programu definira kot bloke, in zakaj bi vsakič definiral tiste odnose med oblikami, ki so stalni. Avtor ta postopek opiše takole: *»Oblike lahko vnesem v računalnik kot črkovno vrsto. Se pravi, da so nekje poleg Bodonija, Garamonda, Caslona... še Znaki. Tako enostavna (v principu) je tehnična plat. Zaplete pa se takoj naslednji hip, ko postavim tej tehniki estetske zahteve. Ker ne zlagam vsebine, temveč material in oblike, mi zelo ustreza anonimno sredstvo v obliki »črkovne vrste« Znakov. S tem imam neskončno možnosti strukturnega zakona, razširljivost in prilagodljivost sistema, enake količine, relativnost dimenzij, kar vse skupaj določa končni izgled. Vse skupaj temelji na razporedu in ritmu, kakor v glasbi, ki se izraža samo s svojo tonalnostjo.«*

Slikarska razstava Lone Verlich

Lona Verlich je novo umetniško ime priznane oblikovalke, slikarke, grafičarke, ilustratorke in likovne pedagoginje Polone Kunaver Ličen, ki vse od zaključka magistrskega študija na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani ustvarja v galeriji Lična hiša v Ajdovščini, kjer skupaj z možem Davidom Ličnom ustvarja in poučuje že 17 let. Tu se je še kot osnovnošolka navdušenja nad likovno umetnostjo »nalezla« tudi naša maturantka Angela Marc, ki je na odprtju razstave v pogovoru z avtorico tudi predstavila njeno delo in pogled na umetnost.

Slikarka je v Kregarjevem atriju razstavila dela iz zadnjega obdobja (2017–2020), na katerih raziskuje znotraj mešane tehnike akril – decoupage ter prečiščuje svoj donedavno živahen barvni spekter. V čiste in zglajene akrilne poteze vnaša dele papirnatih prtičkov ali natančno izrezanih podob iz papirja ter zlatih lističev, s katerimi ujame svetlobo v monokromatsko barvno površino. V zadnjem času so podlage slik umirjene, naslikane v naravnih tonih in so kakor oaza za živahne geometrične in teoretično premišljene detajle, ki so kompozicijsko harmonično umeščeni v likovne kompozicije. Simbolika likov, ki se pojavljajo v teh delih, odseva težo časa in spominov, ki jih umetnica niza na

likovno površino. Maturantka Angela Marc je dejala, da ji je srečanje z Lono Verlich odprlo nov pogled na umetnost in ji odstrilo tudi notranji svet umetnice, saj slike odražajo notranje občutje in so njena osebna izpoved; znanje, pridobljeno pri pouku, je tako dopolnila z znanjem, pridobljenim ob sodelovanju s slikarko.

Barviti odsevi časov in svetov Janka Orača

V okviru praznovanj ob godu zavodskega zavetnika sv. Stanislava in ob obletnici rojstva Staneta Kregarja je bila v novembru in decembru v Kregarjevem in Meršolovem atriju na ogled razstava Janka Orača. Kot je zapisal umetnostni zgodovinar dr. Andrej Doblehar, je slikar in grafik **Janko Orač** je v svoji osebni in v umetniški biografiji zavezan dvema svetovoma. Prvi svet je povezan z življenjsko potjo – njegov mladostni kraj je Zibika na Kozjanskem, ki ga je zaznamoval zlasti z idiličnim gričevjem in slikovitima romarskima cerkvama na Tinskem, kraj zrele dobe pa je Novo mesto, kjer ga navdihuje skrivnostna reka Krka, objemajoča novomeško zgodovinsko jedro. Drugi svet pa je povezan z likovno potjo – zavezan je tako slikarstvu kot grafiki, ki ju je izmojstril na Visoki šoli za risanje in slikanje v Ljubljani ter na Akademiji za likovno umetnost v Zagrebu. Dva Oračeva svetova, krajevno-biografski in likovno-zvrstni, sta ločena, a tudi sobivata in se na poseben način oplajata. Na razstavi v Kregarjevi galeriji je bil predstavljen izbor Oračevih likovnih del, ki zajemajo dosežke v slikarskem in v grafičnem polu njegovega ustvarjanja zadnjih let, hkrati pa najnovejša dela, ki na drugačen način povezujejo oba znana likovna principa. To so kolaži, ki so bili na tej razstavi prvič na ogled. Prostorska zasnova razstave v treh delih je sledila trem sklopom, in sicer so bila slikarska dela predstavljena v Kregarjevem atriju, grafična v Meršolovem atriju, v predverju pa so bili na ogled slikarjevi kolaži.

Zaradi ukrepov v zvezi s preprečevanjem širjenja virusa nismo mogli pripraviti klasičnega odprtja, ampak smo natisnili zloženko o razstavi, Jože Bartolj je pripravil pogovor s slikarjem za oddajo Kulturni utrinki na Radio Ognjišče, sodelavci RTV pa so objavili prispevek o razstavi v Kulturi TV Slovenija in na njihovi spletni strani.

Nagličev planinski raj

Ob vstopu v leto, ko praznujemo 30-letnico samostojne Slovenije smo v Kregarjevem in Meršolovem atriju postavili razstavo planinskih fotografij Petra Nagliča. Krajinska motivika, znotraj katere imajo zagotovo prav planine posebno mesto, je v slovenski likovni umetnosti močno prispevala k oblikovanju narodne identitete. Delček tega se odraža tudi v izboru iz bogate fotografske zapuščine **Petra Nagliča** (1883-1959), vsestransko ustvarjalnega človeka, ki je po smrti očeta z bratom Karlom ustanovil podjetje Tovarna bratov Naglič za izdelavo ščetarskih izdelkov. Ob podjetništvu je največ svojega prostega časa posvetil fotografiji, bil pa je tudi navdušen romar in planinec. V Zavodu sv. Stanislava smo po zaslugi Nagličevega vnuka g. **Matjaža Šporarja**, ki z občudovanja vredno osebno zavzetostjo, hvaležnostjo in zavedanjem kulturno-zgodovinskega pomena skrbi za to izjemno dediščino, v preteklih letih že imeli na ogled razstave Nagličevih fotografij "iz časa 1. svetovne vojne, romanja v Sveto deželo in Plečnikove preнове Ljubljane, tokrat pa je bil na ogled izbor fotografij (predvsem) Kamniških planin, ki jih je avtor razstave Matjaž Šporar naslovil "**Nagličev planinski raj**". Fotografije so opremljene s podatki o motivu in času nastanka fotografij, dodane pa so tudi misli in izreki iz knjige Franceta Malešiča "Gora ni nora – mi pa tudi ne". O razstavi je g. Šporar zapisal: »Poseben navdih za ustvarjalnost je Peter Naglič našel tudi v svoji naklonjenosti do slovenskih planin, ki jih je pogosto obiskoval, večinoma v krogu svojih bližnjih. Povezava duhovnosti s športno aktivnostjo, tudi planinstvom, je bila osnovna nit delovanja Orlov, katerih član je bil tudi Peter. Zelo ljube, verjetno tudi zaradi bližine, so mu bile prav domače Kamniške planine z izhodiščem v dolini Kamniške Bistrice. Njegove fotografije prikazujejo planinske motive, ki jih je srečeval na svojih poteh, saj je imel izreden dar opazovanja, njegovo izostreno oko pa je zaznavalo in občudovalo lepote

narave. Peter Naglič je s svojo fotografsko bero ustvaril dokument časa, v katerem je živel, in naši kraji ob Kamniški Bistrici se lahko ponašajo z obsežno dokumentarno fototeko iz časa prve polovice dvajsetega stoletja. /.../ Slovenski človek se je že v daljni preteklosti vedno rad spogledoval s planinami, s čudesi, ki jih je skozi zgodovino ustvarila narava. Zato lahko izbor Nagličevih planinskih motivov označimo kot zbirko, ki dostojno promovira sožitje slovenske duše s planinami na Kamniškem in tudi širše ter predstavlja življenje v času, ki je že davno minil.«

Slikarska razstava Darka Slavca

Ob slovenskem kulturnem prazniku in osebnem slikarjevem jubileju je bila v Kregarjevem in Meršolovem atriju na ogled razstava akad. slikarja Darka Slavca. Zaradi ukrepov v zvezi s preprečevanjem širjenja koronavirusa ob kulturnem prazniku nismo mogli pripraviti klasičnega odprtja s kulturnim programom, smo pa vse povabili k poslušanju kratke predstavitve razstave, ki jo je v pogovoru z akad. slikarjem Darkom Slavcem za Kulturne utrinke na Radiu Ognjišče pripravil Jože Bartolj, in k ogledu dokumentarnega filma »Od kruha do zvezd«, ki ga je za TV Slovenija posnel Iztok Premrov.

Svoj bogat ustvarjalni opus je Darko Slavec do sedaj predstavil na številnih samostojni skupinskih razstavah doma in v tujini, leta 2016 je prejel tudi nagrado ZDSLU za življenjsko delo. Poleg slikarskega ustvarjanja je pomembno tudi njegovo pedagoško delo; do upokojitve leta 2018 je bil zaposlen kot redni profesor na Katedri za oblikovanje tekstilij in oblačil Oddelka za tekstilstvo, grafiko in oblikovanje Naravoslovno tehniške fakultete, kjer je poučeval številne predmete s področja likovne umetnosti, oblikovanja in fotografije. Leta 2020 mu je bil s strani Univerze v Ljubljani podeljen naziv »zaslužni profesor«. Je tudi soustanovitelj Visoke strokovne šole za risanje in slikanje v Ljubljani, kjer je tudi poučeval od njene ustanovitve leta 1990 do leta 2010. Na Škofijski klasični gimnaziji je bil med letoma 1997 in 2003 mentor likovne šole in s svojim predanim delom je številne dijake navdušil za likovno ustvarjanje, kar nekaj jih je kasneje tudi izbralo študij na tem področju.

Za tokratno razstavo je Darko Slavec pripravil zanimiv izbor svojih slikarskih del večjega formata iz zadnjega desetletja, in sicer iz ciklov "Deus", "Kruh, svet in kozmos", "Praznina" in "Civilizacija"; o svojem delu pa je zapisal: »Povezava mojih slik s kozmološkim in realističnim značajem ni slučajna. Nastajala je postopoma in spontano in je bila vedno odvisna od mojega razmišljanja o dimenzijah prostora in časa, o usodni vpetosti človeka in civilizacije v Univerzum, od prizadevanja v smeri duhovnega razvoja samega sebe, ob intenzivnem opazovanju narave, sledenju najnovejšim dosežkom znanosti, še posebej na področju astronomije, in ob dolgoletni pedagoški angažiranosti. V veliko mojih likovnih delih se pojavlja hlebec kruha, ki predstavlja našo rdečo nit preživetja in zato človeško vrednoto, nastalo iz fraktalne konstelacije učinkovanja zemlje, zraka, vode, ognja in človeka. Njegova skorja in oblost sta tudi kategoriji, ki določata razgibano površino in sferično telesnino v prispodobni simboličnega planeta.«

Razstava digitalnih grafik dijaka Maksa Lenarta Černelča

V okviru socialnega praktikuma za dijake 2. letnika se je predstavil tudi dijak 1. a Maks Lenart Černelč, ki ustvarja predvsem na vizualnem in literarnem področju, zato smo se odločili, da v tem času postavimo v pritličju gimnazije na ogled razstavo njegovih digitalnih grafik. Maks Lenart Černelč je zvedav in ustvarjalni dijak 1. a, ki ima številne talente in ga zanima veliko različnih področij, o čemer priča tudi nedavno priznanje: pri spletnem časopisu Časoris so ga razglasili za Faco leta 2020 (častni pokrovitelj izbora je predsednik g. Borut Pahor); face so otroci, ki navdušujejo in navdihujejo ter s svojimi idejami in dejanji spreminjajo svet na bolje. Maksa njegova bolezen ne ovira, da se ne bi s svojo ustvarjalnostjo, razmišljanji in sodelovanjem v najrazličnejših projektih trudil za boljši svet. Sam

pravi: »Carsko je, da lahko pomagam otrokom v stiski.« Maksovi učitelji na gimnaziji pravijo, da je kljub dolgotrajnemu pouku na daljavo zelo motiviran za šolsko delo. Veliko snovi predela sam, veseli pa se tudi pouka v živo preko Teamsov, ko se lahko s profesorji pogovarja in razreši svoje dileme.

Maksov talent za risanje in slikanje je v prvem razredu osnovne šole odkrila profesorica Andreja Pečnik. Od takrat dalje ustvarja v različnih tehnikah, v zadnjih letih ustvarja predvsem digitalno grafiko, ki mu omogoča svobodnejše izražanje in mu nudi brezmejne možnosti za posredovanje lastnih občutij in sporočil. Svoje delo je predstavil že na številnih skupinskih razstavah doma in v tujini, prav tako pa je imel že več samostojnih likovnih razstav – na tokratni razstavi se je predstavil z grafikami iz **cikla Čas**, in sicer je izbral tretjino grafik, ki so bile na ogled na lanskoletni razstavi v KD Ivana Cankarja na Vrhniki, preostali del pa je bil konec aprila na ogled v Velenju, sledile pa so še razstave v Celju, Mariboru in Novem mestu.

Umetnostna zgodovinarica Olga Butinar Čeh je zapisala, da “ga zanima univerzum, imaginarni pogledi v vesoljske brezmejne širjave, nemogoče, kar vse kot umetnik spretno integrira v svoj svet sanj, želja in vedenja o lepoti, naravi, tehniki in likovni ustvarjalnosti. Njegovo sanjaštvo in hrepenenje po univerzalni svobodi se vseskozi zrcali v njegovem, v glavnem, nemimetičnem slikarstvu. Po svojih grafičnih stvaritvah gledalca vodi po natančno načrtovani likovni vsebini, zgodbi polni nepotešenih želja po spoznavanju novih dimenzij. Pokaže nam in dovoli, da pogledamo za kopreno neznank, da se ustavimo ob preštevilnih vprašanjih, ki se porajajo in jih niza po svojih fiktivnih krajinah. Z obvladovanjem forme in barve nas očara in ob enem pokaže neverjetno obvladovanje likovne površine. Multiple, drobne zaključene in ponavljajoče se celote spominjajo na pisan kalejdoskop nedefiniranih likov in barv.”

Razstava Mateja Metlikoviča “Vrt življenja”

V času po veliki noči smo postavili na ogled razstavo akad. slikarja Mateja Metlikoviča, na kateri je v prepoznavni osebni likovni govorici predstavil svoj ustvarjalni opus zadnjih 15 let. Razstavo je naslovil z zgovornim simbolnim naslovom **Vrt življenja** in podnaslovom **Fragmenti za katedralo**. V želji, da bi obiskovalci dobili čim bolj celovit vtis o njegovem ustvarjanju, je izbral različna dela na platnu, lesu in papirju iz obdobja 2007-2021, v katerem se prepletajo dela na večjih sakralnih in tudi zasebnih projektih s tistimi, ki nastajajo nekje vmes, kot nekakšna “odzvanjanja”. Glede na specifiko razstavnih prostorov se je odločil, da je v Kregarjevem atriju postavil pretežno predloge za vitraje (Radovljica, Maribor in Novo mesto) ter nekaj del, povezanih s temi cikli; v predprostoru tega atrija pa fotografije uresničenih sakralnih projektov, da lahko dobimo vpogled v celostno prostorsko oblikovanje, ter nekaj risb. V Meršolovem atriju je v razgibani postavitvi razstavil raznoliko zasnovana dela na temo angelov in ptic, ki jih je umestil v prostor po sistemu mobilov, ter platna različnih formatov iz zadnjih let in serije malih oz. miniaturnih del na lesu in papirju. Njegova prepoznavna likovna govorica z virtuozno oblikovano črtno risbo na barviti podlagi in bogato simboliko nas nagovarja z vstajenjsko radostjo in zaupanjem v moč, rodovitnost ter zmagoslavje življenja.

Ob zaključku razstave smo zaradi razrahljanih ukrepov v zvezi s preprečevanjem širjenja virusa uspeli pripraviti predstavitev razstave z zanimivim kulturnim programom; Metlikovičevo slikarstvo je predstavil pesnik, prevajalec in umetnostni zgodovinar dr. Miklavž Komelj, glasbeno-baletno improvizacijo na Metlikovičeve slike pa so sooblikovale dijakinje 3. letnika baletnega oddelka na Konservatoriju za glasbo in balet v Ljubljani Tinka Benkič, Lana Druškovič in Neža Goričar (njihova mentorica pri pouku sodobnih plesnih tehnik je prof. Tanja Pavlič) in njihova korepetitorica pianistka Sonja Bajc. Posnetek baletne improvizacije z utrinki predstavitve razstave si lahko ogledate na zavodskem kanalu YouTube.

Magično žarenje barv tega stekla dosega s posebno kombinacijo transparentnosti in gostote; stekla njegovih vitrajev so neobičajno debela, poudarjena je njihova materialnost, od blizu včasih v njih zagledamo zračne mehurčke, ki spet dodajo novo luminoznost. Sam primerja barvne kompozicije teh vitrajev s čisto glasbo; risbo, ki gre čez te barvne kompozicije, pa z besedilom pesmi, ki je péta s to glasbo. Te risbe se s svojo osredotočenostjo na bistvo spreminjajo v nekakšne ideograme, ki obenem evocirajo preciznost in odprtost pomena, preciznost v odprtosti. Na trenutke me spomnijo na islamsko kaligrafsko tradicijo – ali pa na to, kako je momente te tradicije posređoval Klee. Sicer čutim v Metlikoviču več francoske kulturne tradicije, od Matisa in Le Corbusiera do Rouaulta, ki je vplival zlasti na njegovo neоекspresionistično intonirano slikarstvo osemdesetih let.” Poleg načrtov za vitraje pa v Metlikovičevem ateljeju vseskozi nastajajo tudi dela v akrilni tehniki na platnu in papirju, nekaj ciklov je naslikal tudi na lesu – ta dela odražajo tudi slikarjevo ljubezen do pravoslavnih ikon, ki so prav tako močno zaznamovale njegovo ustvarjalno pot. Komelj svoje razmišljanje zaključi z mislijo, da je “temeljni modus obstajanja Metlikovičeve umetnosti je solaren. Metlikovič ljubi poletje, ko barve najbolj žarijo, in primerja umetnost z bibličnim gorečim grmom: »Dobro umetniško delo gori in ne zgori.«”

Razstava akvarelov Roka Pogačarja in dijakov JDD

Vsak teden se v Jegličevem dijaškem domu ob četrtkih srečujejo slikarski navdušenci v okviru **likovnega krožka Akvarel** in skupaj ustvarjajo. Koronavirus jim je v letošnjem letu prekrižal marsikatero načrte, ni pa jih odvrnil od ustvarjanja, čeprav je bilo to večino leta na daljavo. Ob zaključku leta so v Meršolovem atriju z veseljem postavili na ogled rezultate svojega dela, na ogled pa so nas povabili z besedami dijakinje Zale Ilovar:

»Dragi gledalec, za trenutek prisluhni razstavi. Prisluhni barvam, ki so prve pričevalke svetlobe, prisluhni njihovim tonom, prisluhni akordom, ki jih skupaj ustvarjajo. Prisluhni vodi, ki barve povezuje, da ne obstajajo več le vsaka zase, temveč ena za drugo. Prisluhni obrazom in obrazom narave. Prisluhni senci in soncu, prisluhni njuni zgodbi. Če dovolj pozorno poslušáš, lahko spoznaš, da slike pripovedujejo o umetnosti, ki povezuje, o umetnosti, ki prebrodi vse mostove, vse makadamske poti in vse avtoceste. Vsako stisko, ki se pojavi. Umetnost prepleza vse zidove, ki smo jih zgradili v glavi. Umetnik je zato doma povsod. V travi, na pločniku, na koncu mavrice ali na strehi visoke stolpnice. Vse, kar mora narediti, je le prijeti za čopič. Skozi umetnost si nismo več tujci, stene med nami postajajo mehke in prosojne, da lahko zlahka sežemo skozi. Skozi umetnost razdalje postanejo le namišljene. Dragi gledalec, prisluhni bližini, ki ti jo danes želimo podariti, da bi potolažili samoto. Prisluhni soncu, v katerega ne dvomimo kljub debelim nanosom oblakov, ki pogosto zakrivajo pravo barvo neba. Prisluhni večni pomladi, v katero smo trdno prepričani.«

V Kregarjevem atriju pa je bila na ogled samostojna razstava akvarelov **Roka Pogačarja**, vzgojitelja v Jegličevem dijaškem domu (v pedagoškem delu je tu že več kot dvajset let) in mentorja likovnega krožka Akvarel, v okviru katerega že več let svoje navdušenje nad likovnim ustvarjanjem prenaša na dijake JDD. Z akvarelom se ukvarja amatersko, bolj intenzivno v zadnjih štirih letih, svoja dela je že predstavil na samostojni razstavi na Starem gradu nad Kamnikom in v Plečnikovi vili na Homcu. O tokratni razstavi je zapisal:

»Trideset let je minilo, odkar sem kot študent sedel na hribu ob Ljubljanskem gradu in na skromen risalni list s preprostimi vodenkami in čopičem poskušal ujeti motiv grajskega gradu. Bilo je še v prejšnji državi. Danes na vrhu stolpa v vetru plapolata mestna in državna, slovenska zastava. Pomislil sem, da bi ob praznovanju 30-letnice Republike Slovenije zbral bolj ali manj vse, kar sem likovnega ustvaril (razen seveda tistega, kar je tako ali drugače šlo med ljudi) in prikazal na tej razstavi v spodbudo mladim generacijam, ki stopajo skozi ta prostor. Čas teče, se spreminja in mi z njim. V nas

pa je svet, so podobe in barve, ki nas spremljajo od najbolj nežnih let naprej. Zakaj si jih ne bi delili, če si jih lahko?»

Tokrat smo lahko po dolgih mesecih spet odprli razstavo s kulturnim programom, ki so ga s svojo glasbeno in pesniško ustvarjalnostjo oblikovali dijaki, na ogled pa jo je s spodbudnim nagovorom in pohvalami ustvarjalcem pospremil ravnatelj JDD Rihard Režek.

Fotografije cvetličnih aranžmajev prof. Irene Bolta

Prof. Irena Bolta je v preteklih letih z zelo lepo oblikovanimi in skrbno izbranimi cvetličnimi aranžmaji večkrat obogatila različne gimnazijske in zavodske dogodke (koncerte, akademije, bogoslužja ...), zato se je odločila, da ob koncu šolskega leta v pritličju gimnazije pripravila razstavo fotografij cvetličnih aranžmajev.

Razstava ustvarjalcev iz izseljenstva ob 30-letnici Slovenije

Izseljensko društvo Slovenija v svetu je ob 30. obletnici slovenske državnosti pripravilo razstavo likovnih ustvarjalcev iz izseljenstva. Razstavo je oblikovalo dvanajst slikarjev, kiparjev in fotografov, ki živijo in ustvarjajo v izseljenstvu, organizatorji pa so dejali, da je razstava "prikaz utripa slovenskih src na tujem, skrbi, ponosa in vsestranskega delovanja Slovencev po svetu v času, ko se je Slovenija osamosvajala. Ta čas bo za vedno ostal svetla točka v naši zgodovini.«

Dnevi evropske kulturne dediščine 2020

Lansko jesen so Dnevi evropske kulturne dediščine potekali pod naslovom »**Spoznaj? Varuj! Ohrani.**«, zato smo se odločili, da se tokrat dejavno vključijo vse enote v zavodu, saj je bila to priložnost za vse generacije – vrtec, osnovno šolo, gimnazijo, dijaški dom, glasbeno šolo, študentski dom, galerijo –, da poživimo skrb za odkrivanje in poznavanje naše kulturne dediščine. Že sama (skoraj 120-letna) zgodovina Zavoda sv. Stanislava nam jasno kaže, da bo ta dragocena dediščina lahko ostala živa, če je bo vsaka generacija na novo sprejela za svojo in živela iz nje – če se bo zavedala, da se mora kultura obnavljati v ljudeh vsake generacije.

Razstava Z zavodskih hodnikov

Bogata kulturna dediščina Zavoda sv. Stanislava (arhitektura Josipa Vancaša, Galerija Staneta Kregarja in druge likovne zbirke) je dragocena zapuščina, ki nam je zaupana in iz katere lahko ustvarjalno živimo. Ob srečevanju in spoznavanju te dediščine so otroci v vrtcu, osnovnošolci in dijaki dijaškega doma ustvarjali v različnih likovnih tehnikah. Njihove ustvarjalne izdelke smo predstavili na razstavi »Z zavodskih hodnikov« v Meršolovem atriju.

V **Vrtcu dobrega pastirja** so starejši otroci najprej prisluhnili zgodbi o gradnji Zavoda sv. Stanislava, nato pa so pod mentorstvom vzgojiteljice Petre Sojar v parku po opazovanju risali osrednji del zavodskega pročelja in zanimivo je bilo videti, na kakšne detajle so bili pri tem pozorni.

Tudi **osnovnošolci** od 6. do 9. razreda so v likovni šoli skupaj z učiteljico Marijo Blaži risali zavodsko stavbo, in sicer v tehniki grafitnega svinčnika, pred tem pa so se sprehodili okrog zavoda in posneli fotografije, ki so jim bile v pomoč pri risanju. V okviru izbirnega predmeta likovna umetnost pa so učenci zadnje triade risali portret nadškofa Alojzija Šuštarja, katerega 100-letnico rojstva smo praznovali novembra in po katerem je tudi poimenovana osnovna šola.

Dijaki Jegličevega dijaškega doma, ki obiskujejo likovni krožek "Akva-rel", ki ga vodi vzgojitelj Rok Pogačar, pa so v akvarelni tehniki slikali pogled na kakšen zavodski prostor, hodnik, detajl ali zunanjščino stavbe s parkom, ki so si ga izbrali po svoji zamisli.

Rime v barvah

Devetošolci so pod mentorstvom Sare Drnovšek v avli osnovne šole postavili na ogled razstavo kratkih pesmi na slikarske motive Janeza Bernika. Spominska razstava likovnih del Janeza Bernika januarja 2020 v Kregarjevem atriju je navdihnila takratne osmošolce k pisanju kratkih pesmi. Ob opazovanju likovnega dela si je vsak učenec v mislih ustvaril besedno podobo opazovane slike. V septembru so nato (takrat že) devetošolke oblikovale razstavo ter skupaj z učiteljico Saro Drnovšek pripravile odprtje razstave, na katerem so predstavile celoten ustvarjalni proces, poleg tega pa so tudi izbrale nekaj pesmi za doživeto izveden recital, ki so ga obogatile s petjem in prezentacijo Bernikovih slik. Gospa ravnateljica Nuša Pohlin Schwarzbartl je za odlično izpeljan projekt čestitala učenkam in učiteljici ter se jim zahvalila za njihovo zavzetost ter ustvarjalni prispevek na DEKD.

Skladatelj meseca

V **Vrtcu Dobrega pastirja** pa se s kulturno dediščino niso srečevali samo v času DEKD, ampak so celo leto spoznavali slovenske skladatelje, in sicer v projektu »**Skladatelj meseca**«, ki ga je pripravil g. Klemen Grabnar. V okviru različnih dejavnosti so spoznavali skladatelje, ki so bili na Slovenskem rojeni, in skladatelje, ki so se rodili drugje, a so na Slovenskem delovali ter tako pomembno obogatili slovensko kulturno dediščino. Vsako jutro se je ob prihodu v vrtec po hodniku in igralnicah razlegala glasba skladatelja meseca, ki je bogatila otroke, zaposlene in starše.

Literarno-glasbeni recital »Več kot slutiš, nosiš v sebi«

Poleg bogate snovne kulturne dediščine Zavoda sv. Stanislava ima pomembno mesto tudi literarna in glasbena umetnost; učenci glasbene šole so pod vodstvom svojih mentorjev spoznavali ustvarjalce, ki so se šolali v predvojnem zavodu, kasneje pa so pomembno sooblikovali kulturno dogajanje na Slovenskem – že spomladi 2020 so zavzeto vadili zahteven glasbeni program, saj smo želeli v oktobru skupaj z dijaki Škofijske klasične gimnazije in s študenti ŠD J. F. Gnidovca pripraviti literarno-glasbeni recital, na katerem bi svojo lastno ustvarjalnost prepletli z umetniško dediščino predvojnih zavodov. Želeli predstaviti že jeseni ob Dnevih evropske kulturne dediščine, slab teden pred predvideno izvedbo pa nam je načrte prekrižal drugi val epidemije. Po ponovnem odprtju glasbene šole so učenci posneli skladbe skladateljev, ki so povezani z zavodom, in tako smo po veliki noči na YouTube kanalu Zavoda sv. Stanislava premierno predvajali literarno-glasbeni recital z naslovom »Več kot slutiš, nosiš v sebi«, ki so ga posneli učenci naše glasbene šole in recitatorji. Naslovni verz iz pesmi Jožeta Udoviča, nekdanjega zavodarja, nas na simbolni način nagovarja in vabi k odkrivanju dragocene kulturne dediščine, ki nam je zaupana in iz katere lahko ustvarjalno živimo. Ravnatelj GŠ Drago Arko je v uvodnem nagovoru o glasbenem programu dejal: »Nekateri skladatelji so se tu šolali ali bili profesorji že v predvojnem obdobju, drugi so napisali skladbe za krstne izvedbe dijakov po ponovni ustanovitvi zavoda. Med skladatelji sta tudi sedanja profesorja glasbe Damijan Močnik in Tine Bec. Program povezujejo recitacije izbranih pesmi predvojnih zavodov, ki so se pozneje uveljavili kot pesniki, pa tudi nekdanjih dijakov Škofijske klasične gimnazije. Več o avtorjih in njihovih delih si lahko preberete v koncertnem listu, lahko pa se preprosto prepustite glasbi in poeziji, prežeti s kulturnozgodovinskim utripom škofovih zavodov.« Vabljeni k ogledu recitala na zavodskem YouTube kanalu.

Kregarjev dan

Ob lanskim Dnevih evropske kulturne dediščine, ki so potekali pod naslovom *Spoznaj? Varuj! Ohrani.*, smo z različnimi dogodki in dejavnostmi poskušali v zavodu poživiti skrb za poznavanje naše dediščine; odločili smo se tudi, da bomo začeli obeleževati **Kregarjev dan**, ki bo potekal vsako leto **10.**

novembra ob obletnici slikarjevega rojstva in se bo vključeval tudi v okvir praznovanj ob godu zavodskega zavetnika sv. Stanislava. Zaradi ukrepov v zvezi s preprečevanjem širjenja koronavirusa pa smo morali prvi Kregarjev dan obeležiti na nekoliko drugačen način, kot smo prvotno načrtovali.

Dijaki 2. letnika so pri pouku umetnosti spoznavali Kregarjevo življenje in delo ter se preizkusili v reševanju kviza o njegovem slikarstvu, nato pa so še sami ustvarjali; izbrali so si enega od štirih tematskih naslovov, ki so bili oblikovani na podlagi Kregarjevih značilnih ikonografskih motivov – žanrskih, krajinskih, mitoloških in družbenokritičnih -, in na izbrani naslov pripravili svoje likovno ali literarno delo v poljubnem slogu. V osnovni šoli pa so imeli **učenci predmetne stopnje** pri učiteljici Sari Drnovšek ob Kregarjevih slikah uro ustvarjalnega pisanja. **Za otroke** je prof. Tjaša Plut pripravila zgodbico **Pri slikarju na obisku**, ob kateri lahko otroci na bolj dejaven način odkrivajo Kregarjevo slikarstvo – starši osnovnošolcev razredne stopnje in malo večjih vrtičkarjev so bili povabljeni, da skupaj z otroki vstopijo v Kregarjev slikarski svet s pomočjo slikanice na galerijski spletni strani. Tu smo tudi objavili povezave in povabilo k ogledu kratkega prispevka o Stanetu Kregarju, ki ga je pripravila TV Slovenija v oddaji Alpe-Donava-Jadran v začetku lanskega leta, in k ogledu prispevka ob spominski razstavi Staneta Kregarja leta 2013 v Narodni galeriji, ki jo je zasnoval dr. Andrej Doblehar, ter k spletnemu raziskovanju Kregarjeve galerije na zavodskih spletnih straneh ali s pomočjo aplikacije, ki so jo pred leti pripravili dijaki naše gimnazije.

V Kregarjevem in Meršolovem atriju smo postavili na ogled **razstavo slik in grafik Janka Orača** z motivi abstraktnih krajin, ki so vzpostavile zanimiv dialog s tovrstnimi deli Staneta Kregarja kot pionirja abstraktnega slikarstva na Slovenskem, ki je vselej ostal zavezan vtisom iz narave, a jih je podredil likovnim prvina in ustvaril osebno interpretirano umetniško vizijo.

Spominska razstava ob 100-letnici nadškofa Alojzija Šuštarja

“Bog nas ima rad, ker nam ga je dal in ga obdaril s tolikimi talenti,” je leta 1980 ob škofovskem posvečenju Alojzija Šuštarja (1920-2007) zapisal tedanji škof Stanislav Lenič; tudi v zavodu smo Gospodu hvaležni za vse, kar nam je z njim in po njem podaril. Lansko leto smo se spominjali 100-letnice njegovega rojstva in 40-letnice škofovskega posvečenja; nadškof Šuštar je bil na poseben način povezan z Zavodom sv. Stanislava, saj se je šolal na predvojni Škofijski klasični gimnaziji (1932-1940) in tu z odliko maturiral, prav na god sv. Stanislava, 13. novembra 1992, pa je kot tedanji ljubljanski nadškof ponovno ustanovil Zavod sv. Stanislava, kamor se je po upokojitvi leta 1997 tudi preselil in tu preživel zadnjih deset let svojega življenja ter s svojo prisotnostjo močno zaznamoval življenje dijakov in profesorjev. Ko je bila v zavodu leta 2007 kot nova enota ustanovljena osnovna šola, je bila poimenovana po Alojziju Šuštarju.

14. novembra 2020 je minilo 100 let od rojstva nadškofa Šuštarja, zato smo v njemu posvečeni spominski sobi v osnovni šoli postavili razstavo o njegovem življenju in delu ter povezanosti z zavodom. Spominska razstava je dopolnila že jasno zasnovan okvir Šuštarjeve sobe, ki je bila urejena leta 2017 v novi stavbi osnovne šole (zasnovala jo je Ivanka Kurinčič ob sodelovanju z Marino Rugelj, Gregorjem Celestino in s. Miro Rožanc, oblikovno in grafično pa jo je postavil Vid Kurinčič: na simboličen način je v obliki sedmih stebrov predstavljeno nadškofovo življenje in delovanje ter njegova duhovna oporoka), in sicer z dopolnitvijo nekaterih osebnih predmetov in paramentov ter s predstavitevjo njegovega teološkega in pastirskega delovanja ter povezanosti z Zavodom sv. Stanislava. Med knjigami, zborniki in publikacijami o nadškofu Alojziju Šuštarju je bila izpostavljena prav tedaj izdana znanstvena monografija **Nadškof Šuštar: 100-letnica rojstva**. Knjižni izbor Šuštarjevih del je pripravil zavodski bibliotekar Boštjan Roblek, fotografije in zborniki Megaron pa so bili izbrani iz zavodskega arhiva.

Razstavo je dopolnjevala **zbirka spominskih podobic, znamk in priložnostnih žigov ljubljanskih škofov**, od knezoškofa A. B. Jegliča (ustanovitelja Zavoda sv. Stanislava) do nadškofa Stanislava Zoreta, ki jo je za ta jubilej prijazno posodil g. Tadej Weilguny, ki je dejal, da je zbirka nastala na podlagi *“podobic, izdanih ob posvetitvah, jubilejih ali smrtih ljubljanskih škofov. Sprva so se zbirale po škatlah in mapah, kasneje pa sem jih uredil v zbirko, ki sem jo dopolnil še s filatelističnimi izdajami, posvečenimi isti temi. Zbirka mi je posebej draga, saj ima skoraj vsaka podobica svojo zgodbo v mojem življenju. Prav posebno mesto pa ima podobica sv. Antona Padovanskega s podpisom škofa Vovka, ki sem jo dobil od njega, ko sem bil kot enajstletnik izbran, da mu grem v imenu veroukarjev voščiti za njegov god.”*

Obiskovalce razstave in zavodskih spletnih strani pa smo povabili tudi k poslušanju zanimive oddaje **“Dr. Alojzij Šuštar, široka osebnost prelomnega časa”**, ki jo je ob 100-letnici Šuštarjevega rojstva pripravila RTV Slovenija.